

Aika 03.09.2024, klo 16:00

Paikka Frenckellin Auditorio ja sähköinen kokous

Käsiteltävät asiat

§ 15 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 16 Pöytäkirjan tarkastus

§ 17 Kaupunginhallituksen lausunto tilapäiselle valiokunnalle

§ 18 Tilapäisen valiokunnan ehdotus valtuustolle apulaispormestari Ilkka Sasin erottamiseksi

Osallistujat

Aaltonen Mikko, puheenjohtaja
Järvisalo Vilma, 1. varapuheenjohtaja
Klami Laura, sihteeri
Kiviranta Joonas
Loukaskorpi Johanna
Ovaska Jouni
Pursiainen-Hautala Sirpa
Taina Anneli

§ 15

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Läsnäolo- ja puheoikeudet

Myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus koko kokouksen ajaksi hallintosihteeri Kalle Kaunistolle.

Perustelut

Tilapäinen valiokunta on kutsuttu koolle valiokunnan puheenjohtajan allekirjoittamalla 30.8.2024 päivätyllä valiokunnan jäsenille toimitetulla kokouskutsulla.

Mahdollistettu osallistuminen sähköiseen kokoukseen kuntalain 99 §:n ja hallintosäännön 120 §:n mukaan Selman kokoustyötilalla ja Teams-kokouksella.

§ 16

Pöytäkirjan tarkastus

Päätösehdotus

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Joonas Kiviranta ja Johanna Loukaskorpi (varalle Jouni Ovaska ja Sirpa Pursiainen-Hautala). Tarkastettu tilapäisen valiokunnan pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 4.9.2024 kaupungin verkkosivulle.

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään keskiviikkona 4.9.2024.

§ 17

Kaupunginhallituksen lausunto tilapäiselle valiokunnalle

TRE:3261/00.01.05/2024

Valmistelijat / lisätiedot:

Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Lakiasianjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasianjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Tilapäisen valiokunnan puheenjohtaja Mikko Aaltonen:

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen lausunto apulaispormestari Ilkka Sasin erottamisvaatimuksesta sekä apulaispormestarin luottamuksen menetyksen syistä.

Perustelut

Tilapäinen valiokunta on kokouksessaan 23.8.2024 § 14 päättänyt pyytää kaupunginhallitukselta lausunnon apulaispormestari Ilkka Sasin erottamisvaatimuksesta sekä apulaispormestarin luottamuksen menetyksen syistä.

Tampereen kaupunginhallitus käsittelee asiaa kokouksessaan 2.9.2024.

§ 18

Tilapäisen valiokunnan ehdotus valtuustolle apulaispormestari Ilkka Sasin erottamiseksi

TRE:3261/00.01.05/2024

Valmistelijat / lisätiedot:

Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Lakiasianjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasianjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Tilapäisen valiokunnan puheenjohtaja Mikko Aaltonen:

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

1. Todetaan apulaispormestari Ilkka Sasin menettäneen valtuuston luottamuksen.
2. Erotetaan kuntalain 34 §:n nojalla apulaispormestari Ilkka Sasi apulaispormestarin tehtävästä.
3. Todetaan, että erotettu apulaispormestari Ilkka Sasi pysyy toimissaan, kunnes toimeen on valittu toinen henkilö.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta erikseen kokouksessa.

Tilapäinen valiokunta on käsitellyt asiaa ja toteaa perusteluiksi epäluottamukselle seuraavaa:

Ilkka Sasin rikosepäilyä sekä käyttäytymistä koskevat toistuvat mediakirjoitukset sekä negatiivisen julkisuuden yhdistyminen Tampereen kaupunkiin julkisyhteisönä ja kaupungin järjestämiin tilaisuuksiin ovat luottamuksen menettämisen perusteena.

Perustelut

Tilapäisen valiokunnan asettaminen

Valtuusto on kokouksessaan 1.7.2024 § 101 päättänyt asettaa keskuudestaan kuntalain 35 §:ssä tarkoitetun tilapäisen valiokunnan valmistelemaan apulaispormestarin erottamista koskevaa asiaa. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan apulaispormestaria Ilkka Sasia epäillään rikoksesta, joka on esitutkinnassa nimikkeellä seksuaalinen ahdistelu ja alkoholirikos. Kokoomuksen ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmä on pyytänyt kaupunginhallitusta esittämään tilapäisen valiokunnan muodostamista 10.6.2024 valtuustoryhmän päätöksen perusteella.

Tilapäisen valiokunnan tulee laatia selvitys siitä, onko apulaispormestari Ilkka Sasi menettänyt valtuuston luottamuksen ja mikä on luottamuksen menettämisen peruste viimeistään syyskuun kaupunginvaltuuston 16.9.2024 käsiteltäväksi. Kuntalain 34 §:n 3 momentin mukaan valtuusto

voi erottaa apulaispormestarin kesken toimikauden, jos hän ei nauti valtuuston luottamusta.

Tilapäisen valiokunnan valmistelutehtävä

Kuntalain 35 §:n mukaisesti tilapäisen valiokunnan tehtävänä on valmistella asia. Tätä valmistelua varten tilapäisen valiokunnan tulee koota asian ratkaisemiseksi riittävä selvitys, varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi sekä pyydetty kaupunkinhallituksen lausunto. Valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin Tampereen kaupungin hallintosäännön määräyksiä. Asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Asianosaisen kuuleminen hallintomenettelyssä perustuu hallintolain 34 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Kuntalain 35 §:n 3 momentin mukaan tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa kunnanhallituksen lausunto.

Suomen Kuntaliitto ry:n asiantuntijalausunto

Tilapäinen valiokunta on kokouksessaan 5.7.2024 § 4 päättänyt, että asiantuntijana kuullaan Suomen Kuntaliitto ry:tä, jolta pyydetään lausunto apulaispormestarin erottamisen perusteista:

1. Mitä luottamushenkilön erottamattomuuden periaate kunnissa tarkoittaa?
2. Mitä kuntalain mukainen luottamuksen menettäminen luottamushenkilön erottamisperusteena tarkoittaa? Minkälaista oikeuskäytäntöä on olemassa luottamuksen menettämisestä erottamisperusteena?
3. Mitä poliittinen harkinta luottamuksen menettämisen perusteena tarkoittaa ja mitä seikkoja tulee ottaa huomioon arvioitaessa erityisesti sitä, nauttiiko apulaispormestari valtuuston luottamusta?

Suomen Kuntaliitto ry:n 6.8.2024 päivätyssä lausunnossa todetaan muun ohella: "Epäluottamus voi perustua yksittäisen luottamushenkilön tapauksessa esimerkiksi tämän toimintaan tai käyttäytymiseen luottamustehtävässä tai sen ulkopuolella. Epäluottamuksen syynä voi olla myös toimimattomuus tai passiivisuus tehtävässä. Perusteena voi olla myös esimerkiksi rikosepäily tai sopimaton käytös. Merkitystä ei ole sillä, johtaako esimerkiksi rikosepäily myöhemmin oikeudellisiin seuraamuksiin."

"Luottamus tai sen puute ovat arvostuksenvaraisia ja herkkiä muuttumaan ajan ja olosuhteiden mukaisesti. Poliittiselle harkinnalle luonteenomaista ylipäättään on myös muiden kuin "puhtaasti" oikeudellisten näkökohtien huomioon ottaminen. Tällaisia näkökohtia

ovat yhteiskuntapoliittiset päämäärät ja myös esimerkiksi kaupungin julkisuuskuva: minkälaisia arvoja kaupungin toiminnoissa vaalitaan, toteutuvatko ne myös käytännössä ja puututaanko arvojen vastaiseen toimintaan. Riittävä luottamus on edellytyksenä sille, että luottamushenkilö voi toimia tehtävässään menestyksekkäästi. Siten luottamuksen voi menettää, vaikka luottamushenkilön menettely ei olisi juridisesti arvioiden suorastaan lainvastaista tai rikosoikeudellisesti rangaistavaa. Tätä juuri voi pitää poliittisen harkinnan ytimenä. Luottamuksen menettämisen voi käytännössä aiheuttaa myös luottamushenkilön toiminta itse luottamustehtävän ulkopuolella tai vapaa-ajallakin. Harkintavaltaa käytettäessä vastakkain tulee punnita kaikkia asiassa esiin tulevia näkökohtia ja arvioida mm. seuraamusten suhteellisuus.”

Asianosaisen kuuleminen

Tilapäinen valiokunta on 9.8.2024 § 10 päättänyt varata apulaispormestari Ilkka Sasille tilaisuuden antaa kirjallisesti selityksensä luottamuksen menetyksen syistä ja erottamisvaatimuksesta. Selitys oli annettava viimeistään 19.8.2024.

Tilapäinen valiokunta on päättänyt pyytää apulaispormestari Ilkka Sasia lausumaan ainakin seuraavista kysymyksistä:

1. Mikä on asianosaisen näkemys luottamuksen arvioinnissa ja erottamisessa huomioon otettavista seikoista?
2. Mikä on asianosaisen näkemys toiminnastaan Tampereen kaupungin apulaispormestarina?
3. Mikä on asianosaisen näkemys toimintaedellytyksistään apulaispormestarina, liittyen työskentelyyn ja yhteistyöhön?
4. Mikä on asianosaisen näkemys mediakirjoitusten vaikutuksesta kaupungin julkisuuskuvaan?

Apulaispormestari Ilkka Sasille on 12.8.2024 lähetetty sähköpostilla tilapäisen valiokunnan 9.8.2024 § 10 päätökseen perustuva kuulemiskirje ja samassa yhteydessä erillisellä sähköpostilla linkki seuraaviin asiakirjoihin: kaupunginhallituksen esitys ja valtuuston päätös tilapäisen valiokunnan asettamisesta, tilapäisen valiokunnan kokouspöytäkirjat, lausuntopyyntö Suomen Kuntaliitto ry:lle, Suomen Kuntaliitto ry:n asiantuntijalausunto, apulaispormestarin asemaa koskeva selvitys, kokoomuksen ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmän 10.6.2024 kokouksen pöytäkirja, mediakirjoitukset, Kuntaliiton julkaisu Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella, Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet ja tilapäisen valiokunnan työskentelymuistio.

Sasille on myös 13.8.2024 toimitettu asiakirjat paperisena työhuoneeseen hänen pyytämällään tavalla.

Sasi on kuulemiseen antamassaan vastauksessa katsonut toimineensa Tampereen kaupungin apulaispormestarina hallintosäännön ja hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti. Sasi on katsonut, että hänellä on erinomaiset toimintaedellytykset apulaispormestarina työskentelyyn ja yhteistyöhön.

Vastauksessa Sasi toteaa, että pelkkä uutisointi ei voi olla riittävä peruste erottamiseen, vaan erottamisen on perustuttava erottamismenettelyn kohteena olevan objektiivisesti todennettavissa olevaan menettelyyn. Muussa tapauksessa erottamiseen riittäisi käytännössä tarkoitushakuisesti käynnistetty tosiasioille perustumaton julkisuuskampanja.

Sasi katsoo, että jos päädytään ehdottamaan erottamista saatikka erottamiseen, päätöstä on pidettävä hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisena. Sasi esittää, että prosessia on ollut laittamassa vireille ja tilapäisen valiokunnan asettamisesta päättämiseen on osallistunut esteellinen henkilö. Lisäksi Sasi on esittänyt, että hänelle on varattava mahdollisuus lausua kaikesta valiokunnan selvitystyön aikana kertyneestä aineistosta, kuten kuntalain 35 § 3 momentin perusteella hankittavasta kunnanhallituksen lausunnosta ja tilapäisen valiokunnan ehdotuksen perusteluista. Sasi katson tämän olevan tarpeen myös sen vuoksi, että kuulemiselle varattu määräaika oli lyhyt.

Sasin valitus hallinto-oikeudelle

Sasi on kuulemisessa antamamassaan vastauksessa viitannut myös Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle 8.8.2024 tekemänsä valitukseen ja siinä esittämiinsä väitteisiin. Sasi on liittänyt valituksensa tilapäiselle valiokunnalle antamaansa vastaukseen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus ei ole vielä pyytänyt Tampereen kaupungilta lausuntoa Sasin valituksesta.

Menettelyä koskevat väitteet

Sasi on valituksessaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle muun ohella esittänyt, että kaupunginhallituksen jäsen ja Kokoomuksen valtuustoryhmän puheenjohtaja Anne-Mari Jussila olisi ollut esteellinen käsittelemään asiaa. Asiassa ei kuitenkaan ole tullut esille seikkoja, joiden perusteella Jussila olisi ollut esteellinen päättämään tilapäisen valiokunnan asettamisesta kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

Asianosaisen kuulemisen on suorittanut asian valmistelusta vastaava tilapäinen valiokunta. Kuulemismenettely on toimitettu hallintolain 34 §:n mukaisesti. Hallintolain 33 ja 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Määräajan on oltava asian laatuun nähden riittävä. Asianosaiselle on samalla ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista. Sasi ei ole pyytänyt lisäaikaa selityksen antamiselle.

Kuntaliiton julkaisun ”Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella” mukaan tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa kunnanhallituksen lausunto. Lähtökohtana on, että kunnanhallitukselle varataan tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta asianosaisten kuulemisen jälkeen, ennen asian viemistä valtuuston käsiteltäväksi.

Kaupunginhallituksen lausunto

Tilapäinen valiokunta on kokouksessaan 23.8.2024 § 14 päättänyt pyytää kaupunginhallituksesta lausunnon apulaispormestari Ilkka Sasin erottamisvaatimuksesta sekä apulaispormestarin luottamuksen menetyksen syistä.

Kaupunginhallitus käsittelee asiaa kokouksessaan 2.9.2024.

Epäluottamus erottamisperusteena

Luottamushenkilön erottamattomuuden periaatteella kunnallishallinnossa tarkoitetaan luottamustoimen jatkuvuutta ja luottamushenkilön aseman erityistä pysyvyyttä. Kunnan luottamushenkilön aseman erityinen pysyvyys tarkoittaa sitä, että luottamustoimi voidaan päättää kesken toimikauden vain laissa erikseen säädetyn toimivallan perusteella.

Vuoden 1995 kuntalaissa otettiin kunnallishallinnossa käyttöön ns. sovellettu parlamentarismi, jolla pyritään poliittisen vastuun tehostamiseen. Valtuuston aseman ylimpänä toimielimenä katsottiin edellyttävän, että luottamushenkilö voidaan erottaa epäluottamuksen perusteella. Hallintovaliokunta arvioi, että säännöksellä on merkitystä jo olemassaolollaan. Samassa yhteydessä kuntalakiin otettiin pormestarin ja apulaispormestarin erottamista koskevat nimenomaiset säännökset. Kuntalain 34 §:n 3 momentin mukaan valtuusto voi erottaa apulaispormestarin kesken toimikauden, jos hän ei nauti valtuuston luottamusta.

Erottaminen voi perustua poliittiseen harkintaan, minkä vuoksi laissa ei ole säädetty erottamisperusteista.

Hallinnon oikeusperiaatteet rajoittavat valtuuston harkintavaltaa, eikä erottaminen saa perustua mielivaltaan. Tarkoitussidonnaisuuden periaate edellyttää viranomaisen toiminnan edistävän viranomaisen oman tehtävän toteuttamista ja kulloinkin sovellettavan lain tavoitteita. Viranomaisella ei saa olla toiminnassaan vääriä vaikuttimia eikä harkintavaltaa saa käyttää väärin.

Kuntalain 34 §:n soveltamisesta on vain vähän oikeuskäytäntöä tai oikeuskirjallisuudessa esitettyjä kannanottoja. Tämän vuoksi tilapäinen valiokunta pyysi valtuustolle valmisteltavan päätösehdotuksen tueksi Suomen Kuntaliitto ry:n asiantuntijalausunnan kuntalain tulkinnasta ja luottamushenkilöiden erottamattomuusperiaatteesta, luottamushenkilöiden erottamisen perusteista sekä poliittisen harkinnan merkityksestä.

Syyttämättäjättämispäätös

Aluesyyttäjä on 26.8.2024 tehnyt syyttämättäjättämispäätöksen asiassa, jossa Ilkka Sasi oli epäiltynä.

Syyttämättäjättämispäätöksessä on kuvattu tapahtumia Tampereella 16.12.2023. Sasi on tavannut kaksi 17-vuotiasta henkilöä ja yhden 20-vuotiaan henkilön yöllä McDonaldsilla, missä Sasi on tullut juttelemaan ja vienyt heidät Sasin asunnolle, missä he ovat nauttineet alkoholia.

Syyttämättäjättämispäätös seksuaalisesta ahdistelusta ja alkoholirikoksesta on tehty sillä perusteella, ettei ole olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Johtopäätökset

Valtuuston epäluottamus on riittävä peruste apulaispormestarin erottamiseen. Poliittista tai tarkoituksenmukaisuusharkintaa rajoittavat hallintolain 6 §:n mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet.

Erottamispäätöksessä on yksilöitävä, mihin luottamuspuola perustuu ja miksi apulaispormestari ei nauti luottamusta.

Kuntalain 69 §:n 2 momentin mukaan luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla. Tampereen kaupunginvaltuusto on 29.8.2022 § 109 tarkistanut Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet, joiden mukaan epäasiallista käytöstä, kiusaamista tai häirintää ei sallita missään muodossa. Epäasialliseen käyttöön puuttuminen on jokaisen, mutta erityisesti esihenkilöiden ja luottamuselinten puheenjohtajien vastuulla. Kaupungin johto, esihenkilöt ja luottamushenkilöt näyttävät käytöksellään hyvää esimerkkiä henkilöstölle.

Tampereen kaupungin hallinnossa noudatetaan Tampereen kaupungin hallintosäännön määräyksiä. Lisäksi esimerkiksi Tampereen kaupunginhallituksen hyväksymässä määräyksessä, Tampereen kaupungin hyvä hallinto- ja johtamistapa ja sisäinen valvonta, on määrätty hyvään hallintoon ja johtamiseen liittyvistä asioista.

Ilkka Sasin rikosepäilyä sekä käyttäytymistä koskevat toistuvat mediakirjoitukset sekä negatiivisen julkisuuden yhdistyminen Tampereen kaupunkiin julkisyhteisönä ja kaupungin järjestämiin tilaisuuksiin ovat luottamuksen menettämisen perusteena.

Tilapäisen valiokunnan valmistelussa on otettu huomioon syyttömyysolettama sekä se, ettei rikoksesta epäillyllä ole velvollisuutta myötävaikuttaa sen rikoksen selvittämiseen, josta häntä epäillään. Tilapäisen valiokunnan käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole ollut kyse minkään rikosepäilyn selvittämisestä vaan siitä, nauttiiko apulaispormestari valtuuston luottamusta.

Asiassa tulee kuitenkin arvioida, mikä vaikutus 26.8.2024 tehdyllä syyttämättäjättämispäätöksellä on luottamuksen kannalta.

Ilkka Sasi ei vaikuta ottavan huomioon, että hänen oma käytöksensä olisi johtanut toistuvasti mediakirjoituksiin, joista syntyy epäasiallisen käytöksen vaikutelma. Sasi ei ole kuulemisessaan arvioinut asioita tavalla, joka lisäisi luottamusta.

Kokoomuksen ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmä on päättänyt erottaa Ilkka Sasin toistaiseksi 19.8.2024 pidetyssä ylimääräisessä valtuustoryhmän kokouksessaan.

Kuntalain 79 §:n mukaan luottamushenkilö pysyy toimessaan, kunnes toimeen on valittu toinen henkilö. Kuntaliiton julkaisun ” Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella”

mukaan erotettujen luottamushenkilöiden tilalle valitaan välittömästi samassa valtuuston kokouksessa uudet henkilöt. Uudet luottamushenkilöt ryhtyvät heti hoitamaan tehtäväänsä, vaikka erottamispäätöksestä valitettaisiin. Erottamispäätöksen osalta valtuuston pöytäkirja on syytä tarkastaa kokouksessa heti päätöksenteon jälkeen ennen uusien luottamushenkilöiden valintaa.